

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Sextvm. De puerorum & rudium institutione per catechesin.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

Seminarium Goanum variorum nationum adolescentibus frequens.

tiâ conditum, vt cum Europæis quibusque Collegiis certare possit. In hoc Brachmanes, Perse, Arabes, Æthiopes, Armeni, Chaldei, Cananorij, Guzarates, Dacani, Malabares, & ex omnibus cis & trans Gangem Indiæ regionibus atque insulis adolecentes educantur. Suscepta est huius Seminarij cura à Xauerio primùm, eiusque socio Paulo Camerti imposta: vt videatur Deus per duos è Societate summos viros Ignatium atque Xauerium inducere hanc in mores nostros consuetudinem voluisse, tum ad reuocandos in Ecclesiam exerrantes hæreticos, tum ad barbaros aduocandos. Camertis verò in hac administratione virtus & solertia tanta fuit, vt quæ noxia sustulerit, quæ vilia excogitauit feceritque, animarum lucro semper intentus, negent grauisissimi viri, qui oculis ea non subiecerit, quemquam assequi cogitatione posse. Iapones etiam sua habuerunt Seminaria Societati nostræ subiecta, Funai, Arimæ atque Anzuchamæ, à Gregorio XIII. fundata (quem Pontificem audeo dicere liberalitate hac suâ & curâ quam pro Seminariis habuit, melius esse de Religione Catholicâ meritum, quam si eius potissimum operâ prouinciæ aliquot Turcis essent ereptæ) ac deinde etiam Nangasachi. Sed pro dolor! cum florerent maximè domus hæ, Arimæ præsertim & Nangasachensis, fructusque iam lætissimos promitterent, velut in herbâ messem hanc persecutorum furor succidit. spes tamen est fore vt vberius aliquando repullulent, tot Martyrum sanguine irrigatæ. Inter cætera in aliarum prouinciarum Seminariis Iapones educantur adolecentes, Macai maximè apud Sinas: vbi sub nostrâ viuunt curâ magni illius Francisci Regis, à quo Romam Legati ad Pontificem veniant, pronepotes pueri duo, futuri fortassis aliquando fidei in Iaponiâ assertores, aut vitam pro eadem (quæ Regum purpura est longè pulcherrima) martyrio posituri. Hæc sunt quæ ex curâ atque educatione domesticâ iuuentutis partim videmus bona, partim speramus.

Gregorius XIII. in fundandis Seminariis munificentia.

CAPVT SEXTVM.

De puerorum & rudium institutione per catechesin.

Institutio puerorum longè utilissima.

NVllum propè Regnum, quò quidem Religio Christiana penetravit, vberem è scholis nostris fructum non colligit. Sed quàm ingens superest tenerræ ætatis turba, quæ in huius partem felicitatis non venit? quæ si non rectè instituatur, si non imbuatur necessariâ ad salutem disciplinâ, si moribus homine Christiano dignis non informetur; quanta iuuentutis pars inculta aut sterilis maneat, aut siluescat? quantam, quàm innumerabilem multitudinem perdat sola viâ ad vitam ducentis ignorantio? Videret hæc Ignatius, & non penitus exardesceret? non sibi ac suis prouinciam illam suscipiendam putaret? non eum laborem imperaret, numquam remittendum, donec materies noua semper & noua succrescet? Certè nulla seges coloni sui industriæ certius respondet. non alia ætas culturæ est aptior: quidquid inseris, in naturam vertit. Indoles, quamuis præfracta, priusquam tempore obduruit, tractabilis est, cultuque corrigitur: arbusculæ siluestri simillima; cuius fructus

fructus immiti sunt asperoque succo, donec infitos sibi benignioris naturæ furculos intra mollem adhuc corticem admittit, fouet, vegetat: tum verò pari cum felicissimis arboribus ramorum & fructuum felicitate gaudet,

Miraturque nouas frondes, & non sua poma.

Ferarum catulos magistri cura & sedulitas immanitatem dedocet, & homines, dum teneri adhuc & molles, diligenti cultione vitia ferociamque non ponant? Vt verò ingenio & indole præsent, nihil tamen ab institutione non habent: nam vt solum sterile & malignum labore & industriâ fructuosum redditur, ita terra, quamuis fertilis, nisi subacta, non nisi lolij & inutilem gramini luxuriam effundit. Sed non perinde est quam feceris sementem: hæret in omnem ætatem, quod rudes anni perceperunt. Vt fuerint semina, existunt fructus: si inciderint in concipientem comprehendentemque naturam, ita fingunt afficiuntque animum, vt sentiat appetatque hoc quo quisque doctus sit modo. Neque frustra humani generis Seruator adduci ad se paruulos, & ipse eos erudire voluit, monuitque, quamuis pusillos, non contemnendos offendendosque, addo, cuius exemplo, neque negligendos. Quippe contemptus quoddam genus est, erranti non monstrare viam, eumque qui se gressusque suos nesciat regere, sinere in præceps labi. tantoque sustinet, qui hæc videat, & negligat, grauiorem culpam, quò qui cadit damni plus facit, quoque illud ægrius potest reparare. Sanè illa doli & fraudis ignara simplicitas, digna est fauore; & vel solâ innocentiam suam, ne sinatur aberrare, cuius opem non inuitet? Quid, quòd puerulos qui instituit, de omni ætate benè præclareque mereatur? Quoties paruuli è discipulis repente doctores facti, dum parentibus & domesticis ostentare gestiunt quæ didicere? quoties adultam iam & maturam ætate, quæ à teneris audiuere, recolunt & sequuntur? quoties sui oblitos præcepta iam tum illis tradita stimulant, & ad saniora sectandum consilia vrgent atque impellunt? Non igitur tenuis, non parui faciendus est hic labor, à quo pendet rectè an secus reliquam vitam agas; totam æternitate felix sis, an infelix; Dei gloriam, vt decet, augeas, an obscures. Sensit hoc Ignatius, atque vt incredibili diuini honoris amplificandi cupiditate flagrabat, non contentus præcipuam quadam comprobatione & laude hoc rudium docendorum munus commendasse, magnam Sociorum voluntate legem latam sanxit, vt, cum vltimis se votis Deo & Societati obstringerent, insuper vouerent, pueritiæ se adolescentiæque catechesi expoliendam operam nauaturos. Poterantne languoris sensim fortè in animos obrepturi periculo certius occurrere? poterantne de Republica melius mereri? Societas verò, vt optimi Parentis sui desiderio plenius obsequeretur, statuit non vt ij modo qui post diuturnam probationem intimè tandem in Societatem admittuntur, sed etiam vt quicumque ad eius gubernacula admouerentur, quantacumque grauiorum occupationum moles incumberet, certo tamen eoque non exiguo dierum numero disciplinæ Christianæ capita exponderent. Ita quò quisque Sociorum virtute, doctrinam, auctoritate maior est, eò arctior illi erudiendorum paruulorum lex imponitur. Ipse Ignatius præclarum in hoc genere posteritati suæ exemplum fuit.

*S. Ignatii
solicritudo
pro puero-
rum insti-
tutione.*

Ante

Ante confirmatam Societatem Luteciâ in Hispaniam reuersus, pueros Christianæ fidei elementa docere cepit: à quo pietatis munere frater natu maior frustra conatus est eum absterere, contendens vix futuros à quibus audiretur. Sed ille vel vnum puerum satis auditorum sibi fore respondit. Ceterum fratrem eius fefellit suus timor, non Ignatium sua spes. ingens enim turba, in quibus ipse frater, ad eum audiendum indies confluebat, fructumque spe cumulatiorem referebat. Societatis verò iam confirmatæ functiones ab hac tamquam præcipuâ primus ipse voluit auspiciari, cum Romæ per sex & quadraginta continuos dies Christianæ doctrinæ rudimenta explicuit; eo successu, vt rude quod confluxerat vulgus, igne Doctoris sui accensum, tanto fetu peccata mox Sacerdotibus enuntiarit, vt crebris interrupta singultibus verba vix sineret efferi doloris magnitudo. Aliorum verò acta, siue decem Patrum, siue eorum qui hos secuti sunt, si memoriâ percurramus, quis non optimi Parentis instituisse vestigiis manifestè deprehendetur? cuius non hæc fuisse vel prima cura, vel præcipua? S. Franciscus Xaverius in Indiis, quamuis æstu & laboribus fatigatus, nullum tamen intermittebat diem, quin sub vesperam catechismi partem aliquam pueris inculcaret. Profus vt, si vel vno die hoc munus, quod omnium iudicabat vtilissimum, omisisset, eo se crederet non laborasse. Idem præcepit Gaspari Barzæo, ne, quod in ceteris functionibus licere ei voluit, catechismi exponendi vices alteri vniquam demandaret; ne dubium esset, quod primariis in Societate viris primarium deberet esse studium & cogitatio. Catechismum in Malabaricam linguam verti curauit: quem cum ipse memoriâ prius mandasset, eo mox coactos tintinnabulo pueros, rudemque turbam, mirâ animi constantiâ & ardore imbuebat; per hos deinde sacræ doctrinæ peritiores instruebat eorum parentes, consanguineos, vicinos. Denique ingentes illi & numquam satis laudari labores Apostolici huius viri, quid aliud fuere quàm perpetua quædam rudium instructio, & inculcatio eorum quæ credere deberent, quæ agere, quæ fugere, vt salute potirentur æternâ?

*S. Xaverij
catechi-
smorum
cura.*

*Quanti
Societas
faciat ca-
techismos,
exemplis
docetur.*

Olisipone Michaël Turrianus, vir summæ auctoritatis, nec minoris virtutis, quem Regina Lusitanæ ad confessiones legerat, qui que Collegia & Prouincias gubernauerat, stans hebdomadæ diebus prodibat ex aulâ ad tenellam turbam Christianis præceptis erudiendam, speciosus Religioso Doctori ratus, inter pueros quàm inter aulicos versari.

Ignatius Martinez postquam Conimbricæ primus è Societate, ac postmodum Eboræ, docuisset Philosophiam, Regi etiam Lusitanæ Sebastiano fuisse à concionibus; vbi primum per Præsides licuit, spretis cum honore cathedris, totum se dedit pueris, imperitæ plebi, mancipiisque necessariâ ad salutem doctrinâ imbuendis: cumque è coactâ in vnum turbâ nemo præ rustico pudore adduci possêt, vt Orationem Dominicam cum Angelicâ Salutatione recitaret, semestris infans caput ab vberibus maternis attollens, articulatim distincteque succlamauit, AVE MARIA; auditoribus omnibus ingenti stupore defixis, Deumque sentientibus ingratum aliorum silentium pueri ore damnantem.

Bartho-

Bartholomæus Buzamantius cum Prouinciã Baticã regeret, ita huic muneri fuit intentus, vt non aliam illi prouinciã crederes commissã. Etiam Mautos, perditissimũ hominũ genus, ad motum probitatem, veterãque Religionis cultum, hac viã sensim perdiri posse confidebat. atque vt fausta initia pollicebantur, sperato successu pius labor non catuisset, nisi perfida natio rebellando, spem nascentem, velut segetem in herbã, corrupisset. Puerorum interim disciplina in reliquã Prouinciã procedebat ex voto Buzamantij: qui quantum in illã institutione reponeret, datã ad Lamium Generalem epistolã palam fecit. In eã procurationem hanc, omnium quæ in Societate sunt, maximam vocat; testaturque ad nullam aliam æquẽ incitato desiderio se ferri. Deinde supplex orat, vt huic muneri præficiatur, Deumque testem adhibet, se id ex animi sententiã petere. Demum vt voti fiat compos, varias desiderij sui magnasque causas adfert; & hanc inter ceteras, vt ab errore vindicaretur, si qui fortè occupationem tam nobilem non eo quo debent numero haberent. Itaque plaris æstimabat vir tantus teneræ ætatis culturam, quàm rerum amplarum administrationem; cum iudicaret omnino illustrius esse pueris quàm viris, paruulorum scholæ quàm Prouinciã præesse. Quamquam hoc non tam Buzamantij quàm vniuersæ iudiciũ est Societatis, non ex humanis opinacionibus, sed diuinæ gloriæ incrementis, rerum magnitudinem æstimantis. Huic operæ nostræ egregiè respondit auditorum vbique ardor.

Olispone Consaluo Vazio Christianam legem diebus festis explanante, complures, cum matutinis sacrificijs & concionibus adfuisent, pedem e templo non efferebant, ne concurrentis à meridie populi vis locum præriperet. Nam æde sacrã quamuis spatiosã tam multi passim excludebantur, vt, qui reuertentibus occurrerent, crederent missam esse concionem. ideoque sæpè prodeundum Consaluo fuit patentem in campum. Incredibile dictũ est, quanti & quoties alibi fuerint huic non dissimiles concursus.

Nec verò intra vrbium muros hic se continuit Sociorum feror; per agros & montes quoque se diffudit, campum industriæ suæ credentium vbicumque sunt animæ. Pleni sunt Annales nostri eiusmodi excursionum, fructuũque ingentium ex iis relatorum, dum non pueri solum agrestes, sed eorum quoque parentes filiis sæpè nihilo doctiores, ad catechesin audiendam auidissimè confluxerunt. Iam tum ab annis retro *Ann. 1583.* ferè sexaginta, qui missi è Collegio Romano in agrum Picetum, Episcopi Camertini rogatu, tam auide sunt accepti, vt ad eorum aduentum pulsarentur ara campana, publicaque edicta fierent, vt intermissis ludis ad catechisimum se quisque conferret. Nec inquilini dumtaxat, sed ex finitimis quoque locis paganorum accurrebant cateruæ, vt diuinæ legis præceptis imbuerentur. Quò verò facilius fames omnium expletur, habebantur sacræ doctrinæ conuentus primis ferè tenebris, cum vulgus opificum ab opere conquieuerat. Templum plurimo lumine collucebat, auditoribus ita refertum, vt nocturna Natalis CHRISTI celebritas videretur. Sed huiusmodi concursus iam inde ab ortu Socie-

tatis fieri soliti, tempore ipso crevere, & cum illis Societatis industria, quâ doctrinæ huius fructum mirum in modum auxit.

S. Ignatius, Romæ certum catechumenis domicilium à fundamentis vt erigeretur, improbo labore perfecit; Sociisque in Indiâ, vt idem facerent, auctor fuit. In Brasiliâ quoque pueris erudiendis, & in Christianâ pietate educandis, suæ ædes procuratâ; sumptusque & serui, qui quotidianum pueris victum colendis agris piscandoque conquirerent. Ceterum cum nostrorum paucitas instruendæ toto orbe multitudini non sufficeret; charitas tamen illis deesse non sustinuit. Itaque perfectum scripto, quod non potuerunt voce.

Catechismi à Societate in lucem editi.

Petrus Canisius, accedente Ferdinandi Regis auctoritate, Catechismum scripsit, qui vnus, explosis ceteris quos hæretici passim spangebant, pueris prælegeretur; isque Romæ & ab Academiâ Louanensi approbatus, hodieque in omnibus Societatis gymnasiis à iuuentute discitur, & in varias linguas conuersus vbique gentium rudes hæctenus felicissimè docuit, & adhuc docet mutus magister. Horum Catechismorum immensam vim per suas & finitimas ditiones, suppeditato liberaliter sumptu, spargi iussit Sabaudix Dux, saluberrimo P. Antonij Posseuini consilio libenter obsecutus. quâ solertiâ pestiferi Geneuensis libelli passim è manibus excussi, & propagata longè lateque salutaris doctrina. Ioannes Ramirius, laudatus antè concionator, primus in Hispaniâ in breues interrogationes ac minuta responsa concidit distinctaque Christianæ institutionis capita, ad teneræ ætatis ac nudum captum. id ipsum deinde in Belgio imitatus est ingenti cum fructu Guilielmus de Pretere, aliique. In Galliâ Edmundus Augerius concinnauit euulgauitque Catechismum, hæresibus profligandis opportunissimum. Eundem postea Gallicè, Latinè, Græcè edidit; cuius exempla duodequadraginta millia in vnâ Parisiorum Lutetiâ octennio sunt distracta. Scripsit quoque Costerus noster Catechismum vernaculâ linguâ, qui Catholicis inter hæreticos doctrinæ subsidio destitutis pro doctore fuit, & innumeras animas à pestiferis erroribus vel defendit, vel deduxit, & vnus plurium instar magistrorum fuit. Cum in Concilio Mechliniensi, cui intererant prouinciales Episcopi, inter cetera decretum esset, vt Catechismus conscriberetur vnus per totam deinceps prouinciam explicandus; Archiepiscopus Mathias Houius id negotij commisit Societati: illa verò optimi Antistitis desiderio per Ludouicum Makeblidium impigre cum lateque satisfecit.

Quid memorem Robertum Bellarminum, quid Petrum Cottonum, & innumeros alios, qui suis quique temporibus & locis accommodatam doctrinæ Christianæ methodum vulgauerunt? In Æthiopiâ Petrus Paezius, in Sinâ Matthæus Riccius suâ cuiusque gentis linguâ Catechismum composuerunt: qui libri per vtrumque Regnum dispersi, ingentem venerationem fructumque retulere. Pari animarum vtilitate, & Mexicanis, & Brasiliis, & Paraquariensibus, & Peruanis, aliisque Americæ populis, doctrinæ Christianæ capita à nostris tradita. Ita Europa, Asia, Africa, America, Societatis vocibus personant, scriptis

ptis iuuantur, teneram rudemque turbam Christianæ vitæ officia docentis.

Quid ego nunc dicam de illâ industriâ, quâ præmiolis, laudibus, concertationibus, amplissimis honorum titulis, & innumeris illecebris ætatem hanc incitat, vt innocenti mercedis & honoris cupiditate capta certius ducatur ad gloriam sempiternam?

Quid de Sodalitiis ad catechesin promouendam per plerasque provincias institutis, quibus Episcopi, nobiles, primariique passim ciues nomen dederunt, præsertim cum ingentibus ea Indulgentiis Pontifices Summi donassent? è quibus sæpè viri genere & auctoritate nobiles, nec carcerum pedore, nec squallore nosocomiorum deterriti, rudes inibi inuentos ipsimet non raro instruxerunt; pueros verò auctoritate, curâ, studio, ad officium aut pellexerunt, aut compulerunt. Infinitus sim, si singula persequar, si enumerem Reges, Reginas, Principes, Ecclesiarum Antistites, Magistratus, qui donariis & præsentia sæpè suâ puerilem alacritatem fouerunt, & Societatis labores mirè iuuerunt, fructuum quos illa referebat vbertate delectati? Quid si alios fauores commemorem quibus hoc Societatis studium toto orbe sunt profecuti? Quid si laudes quibus viri docti hunc laborem ad verecundiam propè nostram & ruborem extulerunt? Ex innumeris vnium iuuat audire Laurentium Beyerlinck, Ecclesie Antuerpiensis Canonicum, scriptis & eruditione celebrem, de cuius viri in Societatem animo id tantum habeo dicere, quòd qui illum non ita pridem vitâ functum intimè norunt, facillè mihi concedent, dum Societatem laudat, plus veritati quàm affectui tribuisse. Is igitur ita scribit: *Nostro seculo inter omnes Religionem aliquam professos, sedulo & miro cum fructu catechizationi iuuentutis incumbunt Religiosi siue Clerici Societatis IESV, vel hoc nomine celebrandi, quòd hanc rem Ecclesie Dei utilissimam magno zelo curent, & exactâ methodo iuuentutis regimini accommodatâ exsequantur: sic vt proprium eorumdem munus videatur, & in quod omnes incumbunt, teneros puerorum animos Christiana disciplina formulis veluti cum ipso lacte imbuerent. Quo fit, vt iis locis quibus Societas hæc admissa est, videre liceat iuuenes moribus & pietate instructos, & de iis etiam rebus, quas alibi adultiores ignorant, differentes. Neque dumtaxat honestioribus hunc laborem impendunt, sed & pauperibus, qui arte & manu vitium querunt, aut impensis eleemosynarum, vel è publico aluntur, assiduâ instructione diebus, quibus ab opere feriantur, adsunt: nec ab agrestium piâ directione, ubi ea per Parochos negligitur, se subtrahunt. quin, exemplo Apostoli, omnibus omnia facti, omnium moribus & disciplina se accommodant. Sic vt in solâ Antuerpiâ habeat subinde triginta numero, & plures pro varietate locorum, qui in hac pietate desudant.*

En quàm amplum omni ex parte testimonium, siue zelum Societatis extollit, nulli hominum generi se subducentis; siue methodum laudat puerorum ingeniis accommodam; siue fructum labori respondentem admiratur; siue omnes ait ita huic rei incumbere, vt proprium eorum munus videatur, siue Socios, Apostoli exemplo, omnibus omnia fieri contendit. Quis crederet, hæc non nisi ab exuberante in nos affectu proficisci, nisi quæ scribit, & indies & vbique, & in oculis gererentur omnium?

Industria ad promouendam doctrinam Christianam.

Testimonium Beyerlinck de Societatis hoc munere.

Theatri Vita humanæ Tom. 2. lit. C.

*Judicium
aliarum.*

nium? Atque hoc munus dudum Societati nemo inuidit; donec affi-
duitas & constantia & laus inde nata opinionem quibusdam inieccere,
ægrè illi fieri posse, si hunc cursum eius non nihil interromperent. Itaque
dum aliqui dolorem suum nescio quem vindicare se credunt, aut pla-
gam luculentam Societati inferre arbitrantur, hanc aliis prouinciam
demandarunt: nec fortasse viderunt laudi nostræ plurimum se adicere,
dum hoc factò testati sunt, in pretio nobis esse curas & molestias ali-
enæ salutis causâ susceptas. nam censent à nobis se tollere quod amamus,
putantque se pœnam infligere, cum eripiunt laborem. In eo interim so-
latur se Societas, quòd causâ sit ne ab aliis negligatur hæc ætas, atque
hac saltem ratione iuuentuti prodesse pergat. nec aliud vouet, quàm vt
quicumque hoc munus suscipiunt, illud etiam felicius & vtilius, quàm
ipsa posset, obeant atque sustineant.

*Frilitas
huius mu-
neris.*

Sed pauculis omnino in vrbibus hæc cura Societati & ex parte tan-
tùm, nusquam penitus adempta est; nec vinqvam tota adimetur, dum
tenuiores pauperesque supererunt excolendi, quos illa negligi numquam
feret. At quis credat reperiri posse, qui huic tam pio instituto obtre-
ctent? frustra laborari in ætate, quæ grauioris curæ, vt est æternæ salu-
tis, capax non sit; quæ spe munusculorum, non æstimatione virtutis,
audita memoriæ mandet, vt psittaci suum *χαιπε*, in quâ cultura careat fru-
ctu. Quid igitur? arbor suis auetibus non adolescit, horarum index
non mouetur, etsi incrementum illius, huius motum oculi non perci-
pian? an semina humo condita in perditis numerantur, si statim non
herbescant? Mutatio quæ sub initium fallit, tempore apparet. Crescente
cum annis iudicio ac maturescente, doctrina quæ primò erat in me-
moriâ, in totum animum transit; mox in desideria virtutis, velut se-
men in frondes aut herbas, pullulat, ac demum ipsas virtutes ceu matu-
ros ac sapidos fructus profert. Hi postmodum ad Rempubicam gu-
bernandam adhibentur; quisque certè suam regit familiam: cumque ad
exempla capitum seu Respublicæ seu familiæ se componant, tum de-
mum apparet, quantum referat à teneris rectè institutos fuisse. Quare
vel ad corruptissimas Respublicas corrigendas puerorum sufficit institu-
tio. Si enim adulatorum animi annis obdurati medicinam respuunt,
eorum certè soboles ad virtutem educari potest. Numquid è putrium
pomorum seminibus arbores nascuntur, copiosos olim vberesque da-
turæ fructus? Quid, quòd rudi etiam senectuti, vt principio diceba-
mus, hæc doctrina plurimum proffit, dum eam vel cum pueris, vel à pue-
ris discit? Quoties audiuius senes sibi gratulantes, quòd à nepotulis
suis didicissent, quæ ad canos vsque ignorauerant? Quoties vidimus
illos suæ liberorumque suorum felicitati præ gaudio illacrymantes,
quòd in hanc essent velut auream ætatem seruati? Quàm multi verò
malè perierunt, quàm multi in horrenda scelera & perniciosissimos er-
rores prolapsi sunt; qui si à teneris Christianâ disciplinâ fuissent imbuti,
pro luctuosissimo quo iam perierunt naufragio, salutis æternæ portum
felicitissimè tenuissent?

*Etiampue-
ri ad vir-
tutem ma-
turi.*

Sed quid ego refero fructus institutionis huius ad fera tempora, ma-
tutamque ætatem, perinde ac si aliqua ætas aut virtuti aut cælo sit im-
matura?

matura? Ut eniam fileam decennes pueros per vicinos vicos catechismum felicissimè explicuisse, puerum in Germaniâ quatuor Ministros hæreticos ita confutasse, vt parentem disputationis arbitrum & auctorem conuerterit: tredecennes pueros cum schismaticis Monachis congressos in Abassiâ, eos erroris simul & impietatis conuicisse; in Indiis idola parentum conculcasse, conspuisse, per terram raptasse, comminuisse, exussisse. Vt huiusmodi, inquam, fructus prætermittam, quos ex catechisticâ disciplinâ in alienum ferè commodum retulit simplex illa ætas, quæ virtus vniquam in robustâ ætate fuit commendata, quæ in hac non eluxit? An viva illa & miraculorum effectrix fides? Solâ Symboli recitatione ex ægris corporibus morbos, Xauerij crucè ex obsessis demones pueri fugarunt. An religionis diuiniq̃ue cultus tenacitas? Apud Malabares cum puer Christianus in honorem idoli (cuius festus dies agebatur) caput sibi abluï nullo modo pateretur, idq̃ue per vim tandem fecisset mater, ille in publicas vias profiliens, vociferari cœpit Christianum se esse, matrem aquas capiti suo per vinum infudisse, se impio ritui numquam assensum. An pia in sese austeritas? In Paraquariâ integræ puerorum cateruæ flagris in seipfos sæuire pro more iam habent, nec prius à verberibus temperare, quàm corpuscula sua lacerent, multoque sanguine perfundant. An pia & alta rerum cælestium meditatio? Rogatus à parente puer, an, cum toto vultu præter morem palleret, æger esset? respondit, solam CHRISTI patientis commiserationem, quâ permouebatur, nec aliam esse palloris sui causam. An inuicta, quam in Martyribus admiramur, constantia? Hic verò exercitus puerorum se offerunt, gladios, tela, vulnera fortius excipientium, quàm lictores inferrent. Sola Iaponia à paucis iam annis eiusmodi puerorum exempla dedit, hodieq̃ue dare pergit; quæ posteritas tota non antè mirari desinet, quàm cum nullam vltà virtutem mirabitur. Illic nonnulli à simulatis, quidam etiam à veris carnificibus CHRISTVM abnegare frustra iussi, & nō parerent, strictum iugulo enses ferociter admouentibus, sine morâ supplices in genua prouoluti colla nudarunt, parentesq̃ue gaudio flentes de constantiâ fecere securos. Alij, qui à parentibus puerili imbecillitati metuentibus, fletu & eiulatione extorserant, ne tyrannorum iræ subducerentur; iidem mox ficcis oculis, hilariq̃ue vultu, parentum fratrumq̃ue pro CHRISTO morientium supplicium spectarunt, suum tulerunt. Alius probaturus patri constantiam, ferrum candens manu auidissimè prensauit. Alius in horribili rogo, solutis igne vinculis, cum ex igne potuisset fugere, ad matrem eodem in rogo CHRISTI causâ ardentem ardens ipse cucurrit, & in eius complexu expirauit. Magdalena puella Christiana eodem in rogo iam ambusta, prunas capiti suo, venerationis ergo, imposuit appressitq̃ue: perinde ac si in medijs flammis non satis arderet, ignem in igne quæsiuit; hoc facto testata, quanto fortior æstualet ardor in pectore patiendi pro CHRISTO aliquid ignis tormento atrocius. Quid alia huius ætatis facinora post hæc miracula commemorem? Plena exstant volumina heroicatum virtutum, quæ omnibus sæculis pueritiam nobilitarunt, & aureolis, corollis palmisque cælestibus decorarunt. Vnde igitur pueri spiritus il-

los hausere tam ingentes? vbi, nisi à catechismo, didicerunt Fidem illam, pro quâ tuendâ ea tormenta ludibundi pertulerunt, quæ ipsa immanitas non sine horrore imperavit, nec sine trepidatione conspexit? In tales igitur tantosque fructus nouella hæc germina efflorescunt; & iis colendis non infudetur, non omnis cura, industria ac labor impendatur? Facit id verò facietque semper Societas, nec desistet à saluberrimo labore, ante vel suum vel humani generis occasum. Nunc, quæ à pueris ortum habent, de Sodalitatibus Marianis dicere aggredimur.

CAPVT SEPTIMVM.

De Societatis industriâ in cultu beata Virginis per Sodalitates propagando.

Hereticorum in Deiparam impietas.

IN plerisque orbis Christiani partibus iacebat vnâ cum Filij honore, Matris reuerentia. Damnabant eam passim, & in contemptum adducebant hæretici. cultu & honore vociferabantur indignam, per quam omnia habere oportuerat. illam cæli terrarumque Dominam, illam Deo proximam Maiestatem, conuitiis quoque proscindebant; & cum aliter non possent, in imaginibus lacerabant, conculcabant, igni & ferro absimebant, vt nempe suam in Filium pietatem per iniurias Matris probarent. Quotusquisque tum munera Diuæ templis, quotusquisque animum affectumque (cui anathemata omnia Virgo semper posthabuit) offerebat? Dolebat Societati, quæ tantæ Matris auspiciis originem suam debebat, non tantum apud omnes probos pro asserendo, quantum ab impietate pro euertendo eius honore pugnari; nec tantum de tutissimo hoc certissimoque ad salutem aditu muniendo laborari, quantum ab hæreticis de obstruendo. Igitur hoc tantum salutis remedium, sine quo reliquorum vel vsus vel cura facile languet, aut negligi, aut frigide aut à paucis tantum adhiberi passa non est. Et verò id si pateretur, iniqua videri posset, tum in eos quorum saluti se incumbere profiteretur; tum in illam, cuius voluptas est omnibus prodesse. quæ, quod vult, ita potest, vt cum Filio rerum omnium Domino diuitem imperium habere videatur: potestatem verò suam cum voluntate ita coniungit, vt supplicum desideria occupare malit, quàm admittere; effundere potius beneficia, quàm dare. Igitur Societas exemplo præire: MARIAE laudes pro se quisque Sociorum, & ad Horas & ad globulos quotidie annumerare: quidquid arduum aggredierentur, vt quæ obsisterent, difficultates superarent, MARIAE opem implorare: quidquid molirentur aut ad suam aut ad aliorum salutem, MARIAM inuocare, vt conatibus adspiraret: quidquid vel Deo vouerent, vt gratum acceptumque esset, MARIAM adhibere, quæ intercederet, quæque facilem ad Filium aditum pararet: in periculis rebusque afflictis ad eam confugere, spem omnem in eâ reponere. Numquam frustra: numquam Virgo laborantibus non adfuit: numquam vota non præfens audiuit. Et hanc Patronam non amaret Societas? non suum erga eam studium, quibuscumque posset modis probaret? non adniteretur pro viribus, vt quæ sua & pauco-

Societas B. Virginis cultum commendat.